

завідуючий навчально-методичним кабінетом позашкільної освіти
Київського обласного інституту післядипломної освіти педагогічних кадрів

**Формування творчої активності старшокласників
у позашкільних навчальних закладах: теоретичний аспект**

Статтю присвячено питанню формування творчої активності дітей старшого шкільного віку в умовах позашкільного навчально-виховного процесу. Розкрито теоретичні аспекти психолого-педагогічного розвитку старшокласників у позашкільних навчальних закладах; досліджено механізми педагогічного впливу гуртків, творчих об'єднань на формування творчої активності старшокласників.

Ключові слова: творча активність, формування творчої активності, старший шкільний вік, позашкільний навчально-виховний процес.

Складний і тривалий процес формування творчої активності дітей та учнівської молоді засобами позашкільної освіти будується не лише на ґрунтовному розумінні педагогічними працівниками позашкільних навчальних закладів внутрішнього світу, індивідуальних особливостей вихованців, а й на чіткому усвідомленні та грамотному використанні ними психологічних закономірностей функціонування і розвитку творчої особистості в онтогенезі. Педагоги-позашкільники мають досконало володіти сучасними досягненнями психолого-педагогічної науки про закономірності формування і розвитку творчої особистості, сучасними технологіями організації навчально-виховного процесу, що забезпечують розвиток творчих здібностей дітей, формування високого рівня розвитку їхньої творчої активності. Адже в будь-якій психологічній закономірності, що стає складовим компонентом педагогічної

технології, представлено спосіб раціонального управління певним психологічним явищем, або спосіб його виникнення та становлення.

Проте переважна більшість форм і методів організації освітньої діяльності позашкільних навчальних закладів, що властиві сучасній педагогічній практиці, ґрунтуються переважно на емпіричних уявленнях про вихованців. Однією з причин недостатньої результативності позашкільної освіти є те, що керівники гуртків у використанні методичних засобів організації педагогічного впливу надзвичайно спрощено враховують особливості особистісного розвитку дитини. Традиційно увага приділяється віковим особливостями, без чіткої усвідомленості його психологічного розмаїття у відповідних вікових межах. Принципово важливою для теоретичного обґрунтування педагогічних умов формування творчої активності особистості засобами позашкільної освіти є потреба проаналізувати систему загальних і вікових особистісних закономірностей як методологічну основу процесу формування творчої активності старшокласників.

Дана проблема є об'єктом досліджень ряду вітчизняних і зарубіжних вчених. Особливості психологічного розвитку старшокласників представлені в дослідженнях В.Алфімова [1], І.Беха [2], Л.Божович [3], І.Кона [4] та інших. Психолого-педагогічні та організаційно-методичні аспекти формування творчої особистості дитини засобами позашкільної освіти вивчають В.Вербицький [5], Л.Ковбасенко [6], В.Мачуський [7], Г.Пустовіт [8], Т.Сущенко [9] та інші дослідники. Проте потребують подальшого теоретичного вивчення та запровадження в педагогічну практику питання формування творчої активності старшокласників в гуртках, творчих об'єднаннях.

Тому **метою** статті є: теоретичний аналіз особливостей психолого-педагогічного розвитку старшокласників у позашкільних навчальних закладах, дослідження механізмів педагогічного впливу гуртків, творчих об'єднань на формування творчої активності старшокласників.

Рання юність (старший шкільний вік), що охоплює вікові межі 14,5-17 років, є завершальним етапом формування творчої особистості дитини і

періодом її переходу до дорослого життя. Перед старшокласниками постає необхідність реалізувати свій інтелектуальний потенціал, самовизначитися, обрати свій життєвий шлях. Головними новоутвореннями цього віку є відкриття власного «Я», розвиток рефлексії, усвідомлення своєї індивідуальності, поява життєвої мети. Старшокласники намагаються досягти незалежності у поведінці (бажають самостійно вирішувати важливі питання своєї життєдіяльності), прагнуть емоційної автономії (намагаються вільно реалізувати свої емоційні стани, мати власні уподобання), моральної і ціннісної автономії (реалізують право на власні погляди, норми життєдіяльності, ціннісні орієнтації).

Пізнавальна та творча діяльність стають домінуючими видами активності старшокласників, а нова соціальна позиція змінює їхнє ставлення до навчання та його змісту. Діти старшого шкільного віку прагматично оцінюють свою освітню діяльність, її близькі і далекі перспективи (особистісний розвиток, можливість здобуття престижної професії, досягнення матеріального добробуту). У них формується нова мотиваційна структура навчання: мотиви пов'язані із самовизначенням та підготовкою до самостійного життя (орієнтація на майбутнє), широкі соціальні мотиви (прагнення стати повноцінними членами суспільства, мати можливість конкурувати на ринку праці за рахунок власної компетентності та ерудованості), інтерес до змісту та процесу навчання (інтерес до методів наукового дослідження, самостійного пошуку інформації) [1, 4].

Важливим аспектом психічного розвитку особистості старшокласника є інтенсивне інтелектуальне дозрівання, в якому провідну роль відіграє мислення. Це відображається у наступних якісних змінах особистості: збагаченні умінь та навичок розумової діяльності, способів і прийомів отримання нових знань; формуванні наукового світогляду; появі потреби в науковому обґрунтуванні та доведенні власних думок, висновків з опорою на логічні докази; зростанні ролі наукових гіпотез, пошукових міркувань; переході до вищих рівнів абстрагуючого і узагальнюючого мислення; формуванні індивідуального стилю пізнавальної та творчої діяльності. Оволодіння

складними інтелектуальними операціями, збагачення понятійного апарату старшокласників роблять їхню розумову діяльність більш стійкою і ефективною, наближеною до пізнавальної або творчої діяльності дорослих. Вищезгадані інтелектуальні можливості старшокласників розширюють їхню самосвідомість, основними компонентами якої стають когнітивний (система уявлень і знань індивіда про себе – самопізнання, самоаналіз, самооцінка), емоційно-оціночний (емоційна оцінка своїх уявлень і знань про себе, емоційне ставлення до себе) та поведінковий (свідоме регулювання власних дій, вчинків, свого ставлення до оточуючих і до самого себе).

Рання юність також є періодом пошуку творчою особистістю власного «Я», основою формування якого виступає структурована індивідуальна система ціннісних орієнтацій. Завдяки їй у молодій людині розвивається адекватна ідентичність, яка забезпечує готовність старшокласника до життєво важливих виборів, до особистісного та соціального самовизначення. Старший шкільний вік значно розширює рефлексивні характеристики самосвідомості особистості, на основі яких відбувається самопізнання себе як активного суб'єкта своєї життєдіяльності. Важливим надбанням цього вікового періоду є відкриття багатства та різноманітності свого внутрішнього світу. Завдяки рефлексії старшокласники набувають здатності заглиблюватись в себе, в свої емоційні переживання, усвідомлювати свої емоційні прояви не тільки як похідні від певних зовнішніх подій, а як стани власного «Я».

У старшокласників відбувається формування особистісної ідентичності, становлення адекватного, усвідомленого уявлення про свою «самість». Формування ідентичності в старшому шкільному віці завершується становленням структурованої системи ціннісних орієнтацій, яка визначає життєві пріоритети, послідовність постановки та реалізації життєвої мети. З'являються досить визначені міркування щодо того, ким бути і як будувати своє подальше життя. Завдяки відчуттю індивідуальної самототожності, єдності та наступності власного «Я» старшокласник готовий вибирати життєві цілі,

формувати життєві плани, будувати близькі життєві перспективи, робити зважений й обміркований життєвий вибір [4].

Така розгорнута психолого-педагогічна характеристика дітей старшого шкільного віку дозволяє усвідомити основні напрями педагогічного впливу на розвиток їх пізнавальних і творчих здібностей засобами позашкільної освіти та шляхи організації активного дозвілля, що мають забезпечити відпочинок і зняття емоційної напруги після важкого навчального дня.

Діапазон дозвіллевих інтересів сучасної шкільної молоді досить широкий, але в ньому часто домінують його пасивно-споглядацькі форми. У значної групи старшокласників відсутні дієві навички самоорганізації вільного часу, елементарні основи культури дозвілля. Тому при виборі дозвіллевих видів діяльності вони керуються переважно розважальними або престижно-комформістськими мотивами, що стали панівними у молодіжній субкультурі, але не сприймаються традиційними суспільними інституціями і потребують педагогічної корекції. Досить часто діти старшого шкільного віку різко протиставляють цінність вільного часу, який вони проводять в сім'ї або в місцях, де відчутний контроль старшого покоління та існують чітко регламентовані правила поведінки (наприклад, загальноосвітня школа), цінності активного дозвілля та відпочинку поза цим контролем та обмеженнями, що дозволяють їм самоствердитись та творчо самореалізуватися у середовищі своїх однолітків. Характерною рисою молодіжного дозвілля стало яскраво виявлене прагнення створити психологічний комфорт у спілкуванні з друзями, однолітками, цікавими або оригінальними особистостями, особами протилежної статі, змоделювати локальне середовище, що забезпечувало б включення у самоосвітню, пізнавальну, творчу діяльність, було емоційно привабливим і цікавим.

Відповідно до потреб і запитів дітей старшого шкільного віку, в контексті реалій сьогодення, цікавою, самобутньою та ефективною формою організації освітньої роботи зі старшокласниками є навчально-виховна та дозвіллева діяльність гуртків, творчих об'єднань, клубів позашкільних навчальних

закладів. Вона має власну історію, сталі традиції та зберігає свою актуальність у нових суспільних реаліях. Діяльність мережі гуртків, творчих об'єднань, клубів старшокласників, що працюють на базі позашкільних навчальних закладів, приваблюють дітей старшого шкільного віку своєю оригінальністю та творчою атмосферою, сприяють їхній психологічній адаптації, стають середовищем творчої поведінки та самовираження.

Розвиток творчих здібностей старшокласників, формування високого рівня їхньої творчої активності та індивідуального стилю пізнавальної і творчої діяльності в гуртках, творчих об'єднаннях має бути логічним продовженням освітньої діяльності загальноосвітньої школи, відзначатися високою технологічністю, результативністю та забезпечувати можливість педагогічного моніторингу якісних змін у структурі особистості вихованців. Ось чому гуртки, творчі об'єднання старшокласників позашкільних навчальних закладів базують свою освітню діяльність на наступних складових компонентах: гуманізація навчально-виховного процесу, суб'єкт-суб'єктна взаємодія, співробітництво та співтворчість вихованців і керівника гуртка, творчого об'єднання; використання інтерактивних методів навчання (дискусійних, ситуативного моделювання, колективно-групових тощо); використання проектних технологій творчої діяльності (колективних, групових, індивідуальних); організація пошукової та науково-дослідницької діяльності вихованців; психолого-педагогічний супровід творчо обдарованих і талановитих вихованців; використання інформаційно-комунікаційних технологій, мультимедійних навчальних курсів, дистанційного навчання; проведення інтегрованих занять, розробка інтегрованих навчальних курсів; професійна орієнтація та допрофесійна підготовка (з урахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців, аналізом їх подальшої навчальної та трудової діяльності) [7].

Освітня діяльність гуртків, творчих об'єднань старшокласників має також передбачати наступні складові, що є фундаментальною базою сучасної системи позашкільної освіти і виховання творчої особистості: особистісно зорієнтоване

навчання і виховання, суб'єкт-суб'єктна взаємодія між учасниками навчально-виховного процесу; психолого-педагогічну підтримку та емоційний комфорт творчої особистості в процесі індивідуальної, групової та колективної пізнавальної і творчої діяльності; створення ситуацій позитивних емоційних переживань суб'єкта в предметній, творчій, комунікативній діяльності, спрямованих на суспільно значуще особистісне самовизначення та інтелектуально-творчий розвиток; створення умов для прояву суб'єктом життєвої активності вищого порядку, тобто його смислотворчості, установка на позитивний суб'єктний досвід вихованця (досвід самовизначення, досвід творчості, досвід комунікації як кооперації, установка на іншого); раціональний відбір засобів, методів та способів організаційно-педагогічної діяльності з врахуванням вікових та індивідуальних особливостей вихованців; розвиток дитячого самоврядування та самоуправління тощо [8].

Будується позашкільний педагогічний процес на основі створення середовища й системи гармонійної розвивальної стратегії впливу, яка здійснюється в умовах відкритого діалогу педагогів і вихованців, що створює оптимальні передумови для закріплення пізнавального інтересу, формування особистісної самостійної активності, розкриття творчих потенцій і стимулювання саморозвитку дитини. Центральною ланкою такого позашкільного педагогічного процесу, спрямованого на творчий розвиток особистості дитини, є особистісно зорієнтована розвивальна взаємодія його суб'єктів. У цьому процесі власні можливості як педагога-позашкільника, так і його вихованців розвиваються і набувають об'єктивного характеру, відбиваючись у конкретних якостях і особливостях їх особистостей. Ось чому процес формування творчої особистості дитини, розвитку її творчої активності та індивідуального стилю творчої діяльності в умовах позашкільного навчального закладу неможливо відокремити від творчого розвитку педагога-позашкільника, який навчає дитину творчій діяльності. Цей процес є не лише сукупністю послідовних і взаємопов'язаних дій педагога й вихованців, спрямованих на свідоме і міцне засвоєння системи знань, умінь, навичок

творчої діяльності, формування світогляду дитини, культури поведінки, а й сукупністю послідовних і взаємопов'язаних перетворень у їх творчому розвитку. Так відбувається процес творчого взаєморозвитку усіх суб'єктів позашкільного навчально-виховного процесу – педагог-позашкільник реалізує свої особистісні й професійні потенції засобом творення особистості вихованця [10, с. 86].

Виходячи з таких положень можна зробити висновок, що *суб'єкт-суб'єктна взаємодія* в умовах позашкільного навчально-виховного процесу – це форма педагогічного співробітництва між педагогом-позашкільником і вихованцями гуртка, творчого об'єднання, під час якого педагог і діти об'єднані творчим діалогом з метою активного саморозвитку і самовираження особистості кожного з учасників освітнього процесу, а також виявлення та реалізація кращих духовних якостей і творчого потенціалу. Таке педагогічне співробітництво забезпечує позитивне ставлення дитини до педагога, освітнього середовища гуртка, творчого об'єднання, своїх однолітків, успішне формування позитивних властивостей і якостей особистості, індивідуально спрямованих на саморозвиток.

Основним предметом виховних зусиль педагога-позашкільника як організатора пізнавальної і творчої діяльності дітей старшого шкільного віку в умовах гуртків, творчих об'єднань позашкільних навчальних закладів має виступити переведення виховної мети освітньої діяльності гуртка, творчого об'єднання в перспективу життя вихованців. Задана керівником гуртка виховна мета мусить бути прийнята колективом вихованців, в іншому випадку він не зможе реалізувати її. Коли старшокласники сприймають спільну мету творчої діяльності, вона стає особистісно значущою, перспективною, включається в систему власних цілей старшокласника. Умовами успішного переведення вихованих цілей освітньої діяльності гуртка, творчого об'єднання старшокласників в перспективу творчої життєдіяльності вихованців є: послідовна орієнтація педагогів і вихованців позашкільних навчальних закладів на перспективу їхньої освітньої діяльності; програмно-цільовий педагогічний

вплив на вихованців гуртка, творчого об'єднання, згідно їхніх нових особистісних утворень; творча самодіяльність вихованців гуртка, творчого об'єднання; орієнтація керівника гуртка, творчого об'єднання на виховання старшокласників успіхом тощо.

1) Послідовна орієнтація педагогів і вихованців позашкільних навчальних закладів на перспективу їхньої освітньої діяльності. Справа в тому, що перспективу своєї корисності в конкретній пізнавальній або творчій діяльності для суспільства, навчального закладу, гуртка сучасний старшокласник вбачає в збагаченні власної індивідуальності. Тому, організовуючи спільну творчу діяльність дітей старшого шкільного віку, педагоги-позашкільники зобов'язані особливу увагу звертати на створення міжособистісних взаємин, за яких творча індивідуальність вихованців, їхня діяльність стають цінністю для всього колективу однолітків, оскільки якраз у цих умовах самоутвердження старшокласників супроводжується, як правило, зростанням суспільної спрямованості особистості вихованця.

Адже якщо конкретний колектив (гурток, творче об'єднання), як локальне середовище творчої діяльності та пізнання особистості, цінує кожну творчу дитину, то й творча особистість відчуває колектив як арену власного творчого самоутвердження і прагне розвинути свої здібності, знання не лише заради своїх індивідуальних цілей, але й для інших, формуючи тим самим свою суспільну спрямованість. Звідси важливість проведення педагогом-позашкільником тривалої, цілеспрямованої роботи з вивчення і представлення колективу творчих можливостей вихованців, з підбору для кожного з них відповідних його уподобанням та здібностям, видів соціально визнаної і соціально схвалюваної творчої діяльності.

2) Програмно-цільовий педагогічний вплив на вихованців гуртка, творчого об'єднання, відповідно до їхніх нових особистісних утворень. За такого характеру виховного впливу дії педагога-позашкільника носять випереджаючий характер, обумовлюються не наявною ситуацією, а визначаються його цілями, розробленою програмою дій, і ситуація створюється як результат постановки

мети і розробки програми. Успіх такої педагогічної тактики гарантується тим, що перетворення об'єктивних педагогічних впливів у внутрішній світ особистості вихованця знаходиться в прямій залежності від ступеня адекватності виховних дій педагога внутрішній позиції, новим особистісним утворенням вихованця.

3) *Творча самодіяльність вихованців гуртка, творчого об'єднання.* Творча самодіяльність старшокласників – це творча діяльність суспільного значення, яка здійснюється під впливом внутрішніх потреб і постійнодіючих сил ззовні. Самодіяльність є відображенням ступеню свідомості вихованця в його конкретних творчих діях і вчинках, це можливість творчого самопізнання, самоутвердження і самореалізації. До творчої самодіяльності у всіх її видах і формах вихованців позашкільних навчальних закладів необхідно послідовно і цілеспрямовано готувати. Розуміючи це, педагоги-позашкільники повинні виробити у вихованців вміння і навички творчої самоорганізації життєдіяльності.

4) *Орієнтація керівника гуртка, творчого об'єднання на виховання успіхом.* Виховання творчої особистості старшокласника успіхом – це одна з важливих умов розвитку його творчої особистості. Повністю неможливо формувати позитивну особистість у діяльності, яка несе їй постійні невдачі. Лише успіх дитини старшого шкільного віку в конкретній пізнавальній або творчій діяльності формує в неї достатню віру в себе і на цій основі прагнення стати кращою (творчою, духовною). Виховання старшокласників успіхом в процесі творчої діяльності, надання допомоги в прагненні вихованця гуртка, творчого об'єднання задовольнити потребу в гідному місці в колективі однолітків – шлях створення довірчих взаємин творчої співдружності дорослих і дітей. Тільки за таких умов у старшокласників виробляється готовність до сприйняття виховних впливів і до правильного реагування на них.

Зробивши аналіз вищезгаданих особливостей освітньої діяльності гуртків, творчих об'єднань старшокласників розширимо їхні основні виховні

можливості, що сприяють формуванню творчої активності дітей старшого шкільного віку:

– *гуртки, творчі об'єднання – соціальне середовище творчої самореалізації старшокласників;*

– *гуртки, творчі об'єднання старшокласників забезпечують мінімізація внутрішнього опосередкування міжособистісного впливу в колективі однолітків – особливістю суб'єкт-суб'єктної взаємодії в колективі старшокласників, об'єднаних спільним бажанням досягти результату у пізнавальній або творчій діяльності, є той факт, що виховні впливи здійснюються майже за повної відсутності внутрішнього опору, який їх блокує; в такій ситуації вихованець переважно позитивно налаштований щодо пропозиції, прикладу або вимоги свого товариша про включення у пізнавальну або творчу діяльність та є максимально зацікавлений у її кінцевому результаті; з часом це призводить до суттєвих особистісних змін, адже систематичне включення індивіда у творчу діяльність та мотивація її успішності гарантує розвиток творчих здібностей, творчої активності;*

– *гуртки, творчі об'єднання старшокласників забезпечують позитивне наслідування як виховний механізм у колективі однолітків – взаємодіючи між собою в процесі неформального спілкування вихованці помічають один в одному значущі для себе та інших позитивні особистісні якості (активність у пізнавальній та творчій діяльності, оригінальність, прагнення до лідерства тощо), усвідомлюють їх необхідність для власного розвитку та творчого самовдосконалення і підсвідомо починають їх переймати шляхом наслідування;*

– *гуртки, творчі об'єднання старшокласників дозволяють відчувати емоційний захист та комфорт у творчому середовищі однолітків та однодумців – для формування позитивної самооцінки та позитивної «Я-концепції» старшокласникам необхідна ситуація успіху у відносинах між ними, яка сприяє особистісному розвитку та формуванню відчуття особистої значущості, що сприяє підвищенню рівня емоційної захищеності творчої особистості і є*

важливим фактором мотивації до нових творчих досягнень з метою подальшого розвитку відчуття «Я-значущий»;

– *творче середовище гуртка, творчого об'єднання старшокласників викристалізовує виховуючий вплив індивідуальності – міжособистісне спілкування вихованців в силу індивідуальності його учасників (що зумовлена нерівномірністю розвитку їх інтелектуальних і творчих здібностей) може збагачувати життєвий досвід кожного вихованця у процесі різнопланової взаємодії, сприяти пізнанню себе та інших, створювати додаткові сфери творчої самореалізації;*

– *в творчому середовищі гуртка, творчого об'єднання старшокласників відбувається блокування негативних та агресивних проявів вихованця.*

Отже, аналіз психолого-педагогічної літератури та практичної діяльності позашкільних навчальних закладів дозволяють стверджувати, що побудова навчально-виховного процесу та дозвілєвої діяльності гуртків, творчих об'єднань старшокласників на засадах особистісно орієнтованої освіти, суб'єкт-суб'єктної взаємодії, технологіях співробітництва та співтворчості педагога-позашкільника і його вихованців в процесі улюбленої пізнавальної або творчої діяльності забезпечують формування творчої активності особистості, яка в свою чергу забезпечує:

– творчу спрямованість особистості дитини, усвідомлення нею значення творчих, гуманістичних потреб, мотивів, цілей як провідних у її саморозвитку та життєдіяльності;

– розвиток творчих рис характеру (цілеспрямованості, ініціативності, наполегливості, самостійності, оригінальності, організованості, працелюбності тощо);

– розвиток творчих якостей інтелекту учасників позашкільного навчально-виховного процесу (логічного, діалектичного та цілісного сприйняття дійсності, творчої уяви та фантазії, інтуїції, уваги і пам'яті, що формуватиме вміння спільно визначати і розв'язувати життєві задачі, розробляти творчі проекти);

- творчу самосвідомість педагога-позашкільника та його вихованців, що виявляється у самопізнанні та адекватній самооцінці, самоорганізації, самореалізації та самовдосконаленні творчої особистості;
- постійне зростання потенціалу творчої діяльності – бажання систематично здобувати нові знання, уміння, навички, творчо їх використовувати;
- формування психічних якостей творчої особистості, її темпераменту, властивостей нервової системи (чутливості, пластичності, працездатності) та відповідно до них доцільного індивідуального стилю діяльності й поведінки, в процесі чого використовуються найкращі та коригуються слабкі (з точки зору вимог творчої діяльності) якості нервової системи конкретного вихованця та педагога.

Список використаної літератури

1. Алфимов В.Н. Творческая личность старшокласника : модель и развитие / В.Н. Алфимов, Н.Е. Артемов. – Киев-Донецк, 1993. – 64 с.
2. Бех І.Д. Особистісно орієнтований підхід : науково-практичні засади / І.Д. Бех // Виховання особистості : навчально-методичний посібник : У 2 кн. – Кн. 2. – К. : Либідь, 2003. – 344 с.
3. Божович Л.И. Проблемы формирования личности / Л.И. Божович. – Воронеж : НПО МОДЭК, 1995. – 352 с.
4. Кон И.С. Психология ранней юности / И.С. Кон. – М. : Просвещение, 1989. – 255 с.
5. Вербицький В.В. Формування практичного розуму цілеспрямованого учня (з досвіду сталого розвитку позашкільної еколого-натуралістичної освіти) : монографія / В.В. Вербицький. – К. : Деміур, 2002. – 230 с.
6. Ковбасенко Л.І. Організаційно-педагогічні основи діяльності сучасного позашкільного навчального закладу : методичний посібник / Л.І. Ковбасенко. – К.: ІМЗН, 2000. – 53 с.

7. Мачуський В.В. Формування творчої активності старшокласників у клубах позашкільних навчальних закладів : навчально-методичний посібник / В.В. Мачуський, В.Ю. Гаврилюк. – Біла Церква : КОПОПК, 2006. – 216 с.
8. Пустовіт Г.П. Концептуальні засади сучасної позашкільної освіти і виховання учнів : науково-методичний посібник / Г.П. Пустовіт. – К. : Грамота, 2005. – 208 с.
9. Сущенко Т.І. Позашкільна педагогіка : навчальний посібник / Т.І. Сущенко. – К. : ІСДО, 1996. – 144 с.
10. Сисоєва С.О. Педагогічні технології творчого розвитку особистості : проблеми і суперечності / С.О.Сисоєва // Творча особистість у системі неперервної професійної освіти : матеріали міжнародної наукової конференції 16-17.05.2000 р. / за ред. С.О. Сисоєвої і О.Г. Романовського. – Х. : ХДПУ, 2000. – С. 84-90.

Формирование творческой активности старшеклассников во внешкольных учебных заведениях: теоретический аспект

Статья посвящена вопросу формирования творческой активности детей старшего школьного возраста в условиях внешкольного учебно-воспитательного процесса. Раскрыты теоретические аспекты психолого-педагогического развития старшеклассников во внешкольных учебных заведениях; исследовано механизмы педагогического влияния кружков, творческих объединений на формирование творческой активности старшеклассников.

Ключевые слова: творческая активность, формирование творческой активности, старший школьный возраст, внешкольный учебно-воспитательный процесс.

Forming of creative activity of senior pupils in extracoolastic educational establishments: theoretical aspect

The article is devoted to the question of forming the creative activity of children of senior school age in the conditions of extracoolastic educational-educating

process. The theoretical aspects of psychology-pedagogical development of senior pupils are exposed in extraschoolastic educational establishments. It is investigational mechanisms of the pedagogical influencing of groups, creative associations on forming of creative activity of senior pupils.

Keywords: creative activity, forming of creative activity, senior school age, extraschoolastic educational-educating process.